

gemeente harderwijk

Gebiedsuitwerking

Hierden

Ruimte voor
kwalitatieve versterking

conceptversie 12 december 2023

Inhoudsopgave

1.	Waarom deze gebiedsuitwerking?	4
2.	Wat zeggen de Hierdenaren?	6
3.	Wat is het DNA van Hierden?	8
4.	Welk dorp is Hierden straks?	18
5.	Hoe nu verder?	32

in samenwerking met

Colofon

Dit document is opgesteld door de gemeente Harderwijk (de contactpersoon is Tim Nagtegaal) en is mede tot stand gekomen dankzij de vele input vanuit de Hierdense samenleving en met bijdragen vanuit het landschapsarchitectenbureau Niek Roozen Landscape.

De Hierdense vlag (zoals afgebeeld op de cover van het document) is een beeldmerk in eigendom van de Hierdense 'Gerrit-beweging'. Dit beeldmerk staat symbool voor de identiteit van Hierden en is vanuit die optiek een onderdeel van dit document geworden.

Alle beeldmateriaal is gemaakt door de gemeente Harderwijk, tenzij anders aangegeven. De foto op de cover is gemaakt door Niek Roozen Landscape (boerderij Wouterskampen).

Locatiekaart Hierden
(met weergave van oorspronkelijke bestemmingsplangrens)

Harderwijk

Hierden

1. Waarom deze gebiedsuitwerking?

1.1 Aanleiding

Deze gebiedsuitwerking voor Hierden schetst de ruimte voor kwalitatieve versterking voor de toekomst op hoofdlijnen. Deze uitwerking komt mede tot stand in participatie met de inwoners van Hierden. In eerste instantie was de aanleiding voor een gebiedsuitwerking voor Hierden puur een verdichtingsstudie vanwege de vele particuliere verzoeken voor het toestaan van het bouwen van één of meerdere woningen.

Deze gebiedsuitwerking voor Hierden is een specifieke uitwerking van de gemeentelijke omgevingsvisie geworden en is daarmee veel breder ingestoken. De omgevingsvisie is in voorbereiding en kan op termijn naar de raad. Alle thema's uit de omgevingsvisie zijn beoordeeld op relevantie en de principes uit de omgevingsvisie zijn toegepast. In de omgevingsvisie staan de doelen, ambities en te hanteren principes beschreven. In deze uitwerking wordt dieper ingegaan op de te behalen doelen en hoe dat zijn plaats krijgt in het dorp Hierden. Daartoe is op verschillende momenten gesproken met Hierdenaren.

Uit die gesprekken blijkt dat de identiteit, het landschap en de leefbaarheid van het dorp de laatste jaren onder druk is komen te staan. Belangrijk is om na te gaan op welke manier Hierden de eigen identiteit kan behouden en versterken. Tot slot is het goed om te noemen dat het Dorpsomgevingsplan Hierden (2011) is verouderd en de tijden zijn veranderd. Ook dit is een reden om aan de hand van deze gebiedsuitwerking met een frisse blik naar de toekomst van Hierden te kijken.

De gemeente wil ook duidelijkheid scheppen in de mogelijkheden voor uitbreiding van woningbouw, het versterken van het landschap en daar heldere transparante richtlijnen voor opstellen. Om die richtlijnen te bepalen is dieper gekeken naar de ontwikkeling van het dorp. Daaruit is geconcludeerd dat er geen heldere lijn was met het al dan niet toestaan van verdere verdichting. Dat is een bedreiging voor het voortbestaan van het unieke karakter van het dorp Hierden met haar inwoners.

1.2 Onderzoek woningbehoefte

De vraag naar nieuwe woningen blijft binnen de gemeente Harderwijk onverminderd hoog en dat geldt ook voor Hierden. Het aantal huishoudens in Hierden (dorp + buitengebied) groeide sinds 2011 met 625. Alle soorten huishoudens namen toe maar het aantal huishoudens in de vorm van alleenstaanden groeide het sterkst. In Hierden (en het buitengebied) wonen relatief veel 45-plussers, alleenstaanden en mensen met hogere inkomens. Het inwonertal groeide door een vestigingsoverschot. Dat wil zeggen dat er meer nieuwkomers kwamen dan het aantal vertrekkende mensen. Het geboortesaldo was door meer overlijdens dan geboortes juist negatief. In Hierden is sprake van een meer dan gemiddelde vergrijzing.

Voor Hierden is recentelijk onderzoek gedaan naar de behoefte aan verschillende woningtypes. Er is vraag naar ongeveer 140 woningen. Vanuit de omgevingsvisie Harderwijk geldt het principe dat in ieder geval 30% van alle nieuwbouw sociale huurwoningen moeten betreffen. Daarnaast wordt het woningbouwprogramma bepaald in relatie tot de bestaande voorraad in de wijk (of dorp). Omdat het percentage sociale huurwoningen in Hierden erg laag is in vergelijking met Harderwijk, streeft de gemeente naar een percentage van 50% sociale huur. De overige woningtypes worden verdeeld naar 25% goedkope koopwoningen en 25% middenhuur.

Luchtfoto van Hierden (foto door Henk Merjenburgh)

2. Wat zeggen de Hierdenaren?

2.1 Informatieavond

Op 27 juni 2023 is er in de dorpskerk in Hierden een informatieavond georganiseerd. Tijdens deze avond zijn Hierdenaren en andere belangstellenden gevraagd naar hun mening over de eerste bevindingen vanuit de gemeente. De reacties zijn afgewogen en deels meegenomen in de verdere uitwerking van dit document. Het is positief om te merken hoe groot de betrokkenheid en de belangstelling vanuit de Hierdense bevolking is. Over het algemeen was men positief en werd er constructief meegedacht. Omdat niet iedereen bij de avond aanwezig kon zijn, heeft de gemeente een speciale website ingericht waarop alle getoonde informatie nog eens rustig te raadplegen is.

In gesprekken tijdens de inloop werd de behoefte aan meer woningen duidelijk kenbaar gemaakt. De mening waar dat precies moest plaatsvinden liep sterk uiteen. Er was geen duidelijke 'winnaar'. Wel werd meermaals aangegeven dat de open ruimten in het dorp waardevol zijn en dus (in ieder geval deels) behouden moeten blijven. Tevens werd door diverse grondeigenaren de wens kenbaar gemaakt dat een zekere verdichting op particuliere gronden juist wel wenselijk is. Met name de wens voor kleinere woningen voor senioren (onze ouderen) en starters (onze jeugd) was sterk te voelen op de avond. Opvallend was dat met name de woningbouw voor 90% het gesprek domineerde. Gesprekken over infrastructuur, landschap, voorzieningen, identiteit kregen daar duidelijk minder aandacht.

De opbrengst van de avond is in een aparte bijlage opgenomen.

“Gezellig dorp waar men elkaar kent en voor elkaar klaar staat.”

2.2 SWOT- analyse

Hierdenaren zijn tijdens de inloopbijeenkomst gevraagd te reageren op een voorstel van sterke en zwakke punten van het dorp. Daarnaast is een voorstel gedaan met daarin welke kansen zich voordoen en welke bedreigingen bestaan. Sterkten moeten hier gelezen worden als sterke kwaliteiten van het dorp en haar bewoners en voorzieningen. Deze sterke kwaliteiten moeten behouden blijven of mogelijk versterkt. Een voorbeeld van een sterkte van het dorp is bijvoorbeeld het sterke ons-kent-ons gevoel. De zwakke punten bedreigen het welbevinden onder de inwoners van het dorp. Een beperkt woningaanbod voor starters en senioren kan een zwakte zijn omdat daarmee een groep Hierdenaren geen woning meer kan vinden in de 'eigen' omgeving.

Kansen zijn trends of ontwikkelen die zich voordoen en mogelijk interessant zijn. Een kans is daarmee iets 'van buiten' dat mogelijkheden biedt om er 'je voordeel' mee te doen. Voor bedreigingen geldt dat het een negatieve invloed kan hebben op het welbevinden van inwoners en dat daarop moet worden geanticipeerd. Een voorbeeld van een zwakte is de drukte op de A28 waardoor de Zuiderzeestraatweg steeds vaker als sluiproute wordt gebruikt. Bij een kans moet gedacht worden aan het verdwijnen van agrariërs vanwege pensionering en het ontbreken van bedrijfsopvolgers. Dit is een kans omdat het ruimte biedt voor andere functies zoals woningbouw. Maar het kan ook een bedreiging zijn omdat daarmee agrarische functies uit het dorp verdwijnen en daarmee het karakter van Hierden verandert.

Op de volgende pagina staat een opsomming met alle genoemde sterkten, zwakten, kansen en bedreigingen. Achter de opsomming staat beschreven of de Hierdenaren deze punten wel of niet herkennen. Opvallend is dat waar sterkten, kansen en bedreigingen overwegend werden herkend, dit bij de benoemde zwakten juist niet het geval was.

Terugkoppeling sterkten, zwakten, kansen en bedreigingen

Sterkten

1. Hechte gemeenschap (ons kent ons)?	herkend
2. Landelijk, groen en dorps karakter	herkend
3. Cultuurhistorische kwaliteiten	herkend
4. Open weides langs historische linten	herkend
5. Economische invloed Zwaluwehoeve?	niet herkend
6. Historische Zuiderzeestraatweg	herkend
7. Relatie met buitengebied / zicht op Enken en Veluwemeer	herkend
8. Basisvoorzieningen aanwezig	herkend

Zwakten

1. Individueel belang prevaleert	niet herkend
2. Ontbreken dorpskern	niet herkend
3. Ontbreken groen in de lanen	niet herkend
4. Geen duidelijk begin of eind van het dorp	niet herkend
5. Verrommeling door o.a. erfafscheidingen / bijgebouwen	neutraal
6. Achterkanten van het dorp aan infrastructuur	niet herkend
7. Drukke en dominantie van de Zuiderzeestraatweg	niet herkend
8. Ruimtebeslag / verkeer Zwaluwehoeve	niet herkend
9. Dorpshuis niet in de dorpskern	niet herkend
10. Veel illegale bouwwerken	neutraal
11. Recente ontwikkelingen hebben inbreuk op dorpskarakter	neutraal
12. Ruimtegebrek woningbouw	herkend
13. Ruimtelijke kwaliteit sportcluster Hierden e.o.	herkend

1. Er was een duidelijk sentiment te horen over de Zwaluwehoeve. De (economische) toegevoegde meerwaarde werd niet herkend.
2. Voorzichtig kan geconcludeerd worden dat er geen zwakten in het dorp gevoeld worden. Bouwplannen van initiatiefnemers worden gezien als kans.
3. De grondposities van de gemeente worden niet gezien als een kans. Daar is wellicht te weinig toelichting gegeven of het zegt iets over een gebrek aan vertrouwen in de gemeente.

Kansen

1. Agrarische functie verdwijnt > functieverandering	neutraal
2. Opgave woningbouw	herkend
3. Plannen kerkgemeenschap	herkend
4. Woonzorgcomplex Habion > Omnia Wonen	herkend
5. Doortraproute Harderwijk – Nunspeet	herkend
6. Leegstand Tippe	herkend
7. Grondposities gemeente	niet herkend
8. Individuele initiatieven	herkend

Bedreigingen

1. Dichtslibben dorp	herkend
2. Verdwijnen detailhandel / voorzieningen	herkend
3. Stikstof	niet herkend
4. Verstedelijking door druk woningbouw	herkend
5. Verdwijnen van laanbeplanting / houtwallen	herkend
6. Verdwijnen van ommetjes	herkend
7. Verdwijnen contact met omgeving rondom dorp	herkend
8. Zwakke handhaving / toezicht	herkend
9. Financieel gestuurde ontwikkeling	herkend
10. Kwantiteit boven kwaliteit	herkend

Voorlopige conclusies:

4. De bedreigingen worden grotendeels herkend, waarbij het stikstofprobleem juist niet als probleem gezien wordt. Dit verdient wellicht ook meer toelichting.
5. Nieuwbouw van woningen is nodig voor met name om senioren die daarmee hun grote gezinswoningen vrij maken. Daarnaast geeft men aan dat er grote behoefte is aan goedkope starterswoningen, bij voorkeur goedkope koop.

3. Wat is het DNA van Hierden?

3.1 Identiteit

Het DNA van het dorp Hierden staat aan de basis van de identiteit maar is lastig in een aantal woorden te vatten. Het DNA van Hierden wordt gekenmerkt door een tal van sociale en fysieke eigenschappen die Hierden rijk is. Tijdens de informatieavond zijn Hierdenaren gevraagd om in steekwoorden de kenmerken van hun dorp te beschrijven. De meest genoemde kenmerken zijn hiernaast naar een eenvoudige 'woordwol' vertaald. Sinds een aantal jaren heeft de Hierdense 'Gerrit-beweging' een vlag en volkslied voor Hierden geïntroduceerd. De Hierdense vlag toont diverse verwijzingen naar het verleden van het dorp en staat symbool voor de identiteit en een nieuw begin. In de basis bestaat de vlag uit drie gekleurde driehoekige vlakken. Deze duiden op de drie brinken waaruit Hierden vroeger bestond. Centraal op de vlag is een dynamische hoofdletter H te zien. Deze wordt doorkruist met een golvende baan, welke een beek voorstelt. Boven de H zijn twee korenschoven te zien. Deze verwijzen naar de boerengeschiedenis van Hierden en de vruchtbare gronden.

Er zijn ook duidelijke fysieke eigenschappen die het DNA van Hierden vormen. Zo bepaalt de oorspronkelijke groene lintbebouwing (zie ook paragraaf 3.2) in hoofdlijnen nog steeds het dorpsbeeld. De linten, mét of zonder laanstructuur, vertellen iets van de geleidelijke ontstaansgeschiedenis van het dorp. De Zuiderzeestraatweg, de Molenweg, de Lageweg en Wijtgraaf zijn van oudsher de belangrijkste lanen. Hier worden woningen afgewisseld met van oorsprong karakteristieke boerderijen en open weitjes. De andere bebouwde linten kennen een meer eenduidige ontwikkeling, strakker van opzet met een duidelijke rooilijn. Na de oorlog is Hierden tussen de linten geleidelijk aan steeds dichter gegroeid. De Wouterskampen en de Hoge Varen zijn voorbeelden van seriematige woningbouw waardoor het dorp flink in omvang gegroeid is. Het landschap rond Hierden is een historisch agrarisch landschap met een heldere structuur bestaande uit weiden, akkers en lange lijnen met houtwallen.

De Hierdense Vlag,
geïntroduceerd door de
'Gerrit-beweging'.

Identiteit Hierden

collage met een weergave van de identiteit van Hierden

“De kerk is van oorsprong altijd het centrum van een dorp.”

3.2 Geschiedenis

‘Een harde, stevige ondergrond’ zegt het plaatsnamenboek over de betekenis van de naam ‘Hierden’. Het dorp ligt ten noordoosten van Harderwijk en op de overgang van de Veluwe naar het Veluwemeer. Een overgang tussen de hoge zandgronden op de flanken van het Veluwemassief naar de oeverzone van de voormalige Zuiderzee. Over de oudste geschiedenis van Hierden is weinig bekend. In de zevende eeuw woonden er al boeren. De naam ‘Heyrde’ komt voor het eerst voor in een document uit 1331, opgesteld in naam van graaf Reinald II van Gelre. Hierin wordt nadrukkelijk over een dorp gesproken. Het document gaat over het verpachten van twaalf boerderijen door de graaf van Gelre.

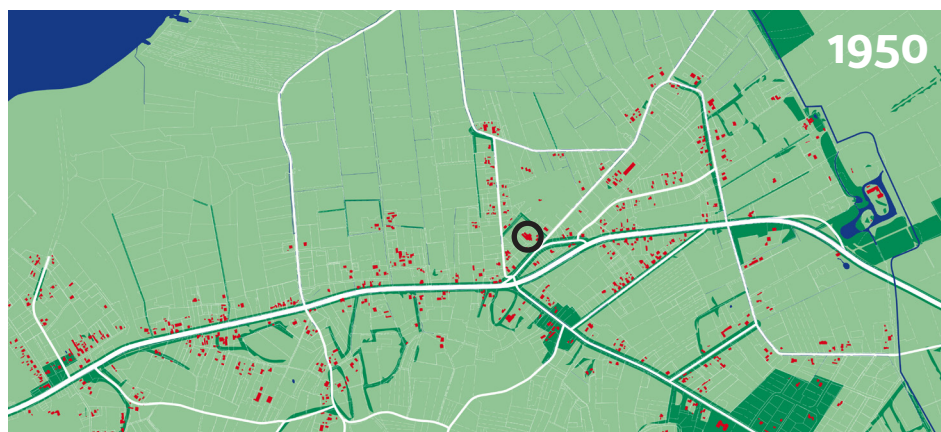
Vanaf het midden van de vijftiende eeuw behoorde Hierden tot de stadsvrijheid van Harderwijk. Dit betekende dat het gebied van Hierden bestuurlijk onder de stad viel. Niet alleen bestuurlijk, maar ook kerkelijk viel Hierden onder de parochie Harderwijk. Pas in 1658 kreeg Hierden een eigen kerk. Het gebouw diende tevens als school en werd betaald door de stad. In 1741 is een nieuwe kerk gebouwd en kreeg Hierden een eigen dominee. De huidige kerk en pastorie dateren van 1851. De bouw van de Hierdense kerk had niet direct tot gevolg dat er een dorpskern ontstond. Integendeel: de enigszins excentrisch gelegen kerk met bijgebouwen was rond 1800 de enige bebouwing aan de Wouterskamp, de driehoek tussen de Lageweg, Mheenbroekweg en Ooster Mheenweg. Het feit dat er zich lange tijd geen kern heeft gevormd hangt zonder twijfel samen met de terreingesteldheid. Het verschillende agrarische gebruik (heide, bouwland, weiland, hooiland) lag in vrij smalle zones parallel aan de kustlijn. Om zo gunstig mogelijk bij zowel akkers als grasland te zitten lag vestiging van de boerderijen aan de (voorloper van) de Zuiderzeestraatweg het meest voor de hand. Na de middeleeuwen, toen de meeste boerderijen nog verspreid op de uitgestrekte enk van Hierden lagen, ontstond er een bebouwingslint langs de doorgaande weg van Harderwijk naar Nunspeet dat geleidelijk dichter werd.

Hierden bestaat in het begin van de 20e eeuw uit een kerk (1851) met een aantal boerderijen langs de Zuiderzeestraatweg (1830), de Lageweg en de Molenweg. Landgoed De Essenburgh bestaat al sinds de 17e eeuw. Opvallend is de hoeveelheid aan groenstructuren rondom Hierden met o.a. de vele houtwallen. De kerk (zwarte cirkel) vormt het ‘centrum’ van het dorp.

In de vooroorlogse periode groeit Hierden in langzaam tempo langs de linten van het dorp door de bouw van nieuwe meerdere boerderijen en erven. Door onder andere de afsluiting van de Zuiderzee besluiten vele vissers te stoppen met vissen en sommigen beginnen een eendenhouderij ten zuiden van het dorp.

In de naoorlogse periode begint de contour van het huidige dorp te ontstaan. De Varenweg wordt aangelegd om meer woningbouw mogelijk te maken. Opvallend is de hoeveelheid groen en bomen die rondom het dorp verdwenen zijn. Een mogelijke verklaring hiervoor is de vele houtkap door de schaarste tijdens de oorlogsjaren. Hierden krijgt in 1954 haar eigen voetbalclub en heeft inmiddels een eigen dorpshuis.

Hierden groeit gestaag langs de linten en door toevoeging van meer seriematige woningbouw aan de Jonkheer Sandberglaan en de Hagenhof. Door de bouw van de wijk Frankrijk groeit Harderwijk verder richting Hierden. Het woonwagencentrum aan de Kleine Mheenweg wordt in 1987 weer afgebroken. De Rumels is inmiddels uitgegroeid tot een groot sportcomplex met o.a. voetbal, tennis en een sporthal.

Hierden begint te groeien door o.a. de bouw van seriematige woningbouw met rijtjeswoningen (Wouterskampen). De voormalige houtwalstructuren groeien op een aantal plekken weer voorzichtig terug. Aan de Kleine Mheenweg wordt in 1970 een woonwagencentrum gebouwd.

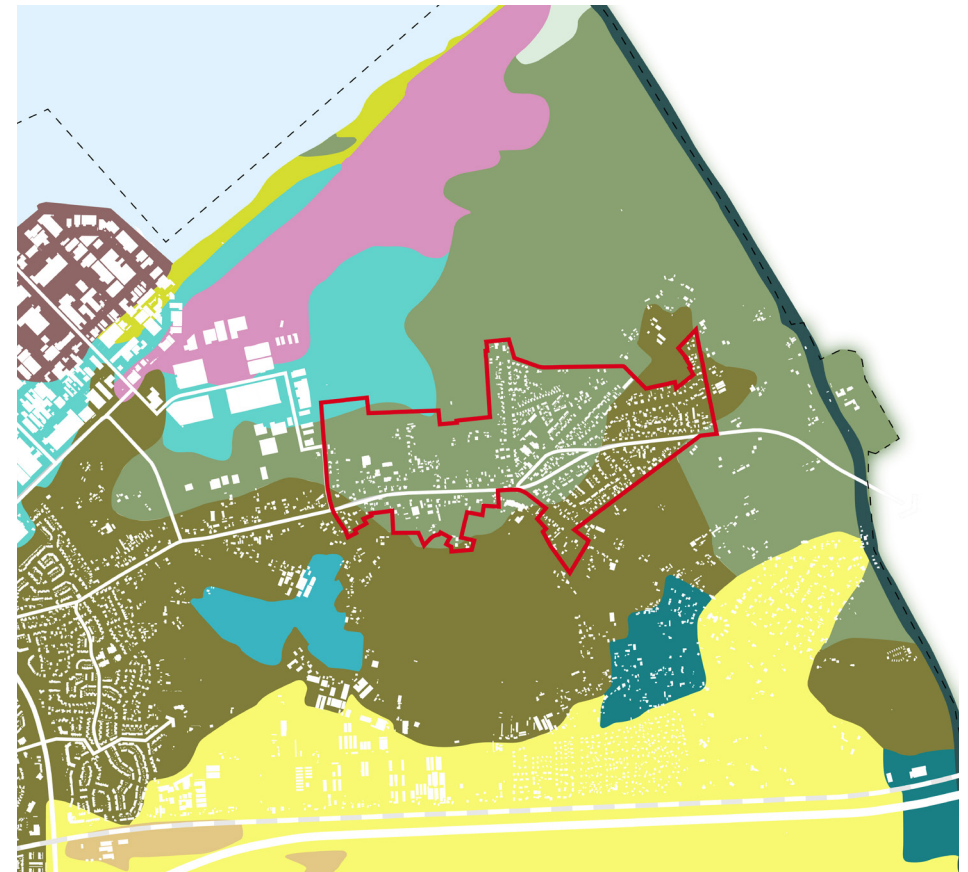
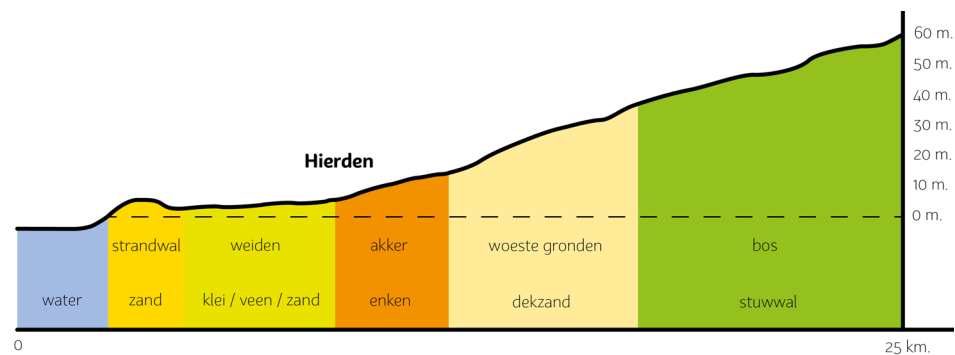
Hierden blijft groeien door de bouw van de Hoge Varen. Het dorp kent tegenwoordig ruim 3.300 inwoners. Door de ontwikkeling van bedrijventerrein Lorentz III groeit Harderwijk verder richting Hierden. De intensieve eendenhouderijen houden geleidelijk op te bestaan en oude eendenschuren worden gesloopt.

“Het is logisch om vanuit bodem- en water (natuurlijk systeem) te bouwen op stevige (zand)gronden.”

3.3 Bodem en landschap

Hierden ligt tussen de voormalige Zuiderzeekust en de stuwwallen van de Veluwe. Tegen deze landschappelijke achtergrond is de opbouw van de ondergrond te verklaren. De strook langs de voormalige zeekust, bestaat uit achtereenvolgens strandwallen en kustduinen, getijafzettingen, ontgonnen veenvlakte, dekzand met veen en/ of overstromingsmateriaal, dekzand met oude bouwlanden, stuifzanden en stuwwallen. Hieruit valt op te maken dat Hierden is gelegen op de overgangszone van een laag kustgebied met strandwallen, klei en veen naar een hoger gelegen zandgebied. Langs Hierden, stroomt water van de stuwwallen richting de voormalige zee via de Hierdense Beek. De ontwikkeling van de bouwlanden op de overgang heeft te maken met de komst van de mens en de nederzettingsgeschiedenis. In de middeleeuwen gaan mensen zich blijvend vestigen op de overgang van hogere naar lagere gronden.

Wanneer er voor Hierden gezocht wordt naar nieuwe bouwlocaties, is het logisch om vanuit bodem- en water (natuurlijk systeem) te bouwen op stevige (zand) gronden. Hiermee is onze leefomgeving beter bestand tegen klimaatverandering en zijn er geen kunstmatige ingrepen nodig om droge voeten te houden. Hittestress, verdroging en biodiversiteit blijven aandachtspunten.

	M93 - vlakte door afgraving		M81 - ontgonnen veenvlakte
	R42 - beekdalbodem		B76 - strandwal
	M53 - vlakte verspoeld dekzand		M54 - stuifzandvlakte
	L52 - gordeldekzandwelingen		F91 - opgehoogd of opgespoten
	B53 - dekzandrug		L54 - landduinen
	M72 - vlakte getij-afzettingen		

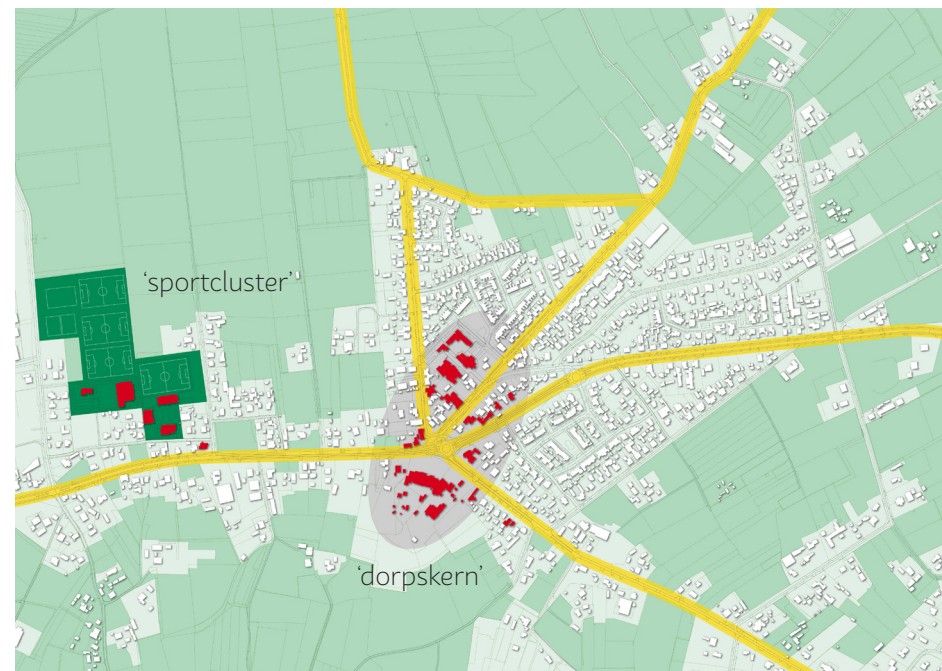
3.4 Groenstructuren

Hierden is een uitgesproken groen dorp, maar sinds de oorlogsjaren is de hoeveelheid groen en bomen geleidelijk aan steeds minder geworden. De boomstructuur langs de Zuiderzeestraatweg is deels verdwenen. De boomstructuren aan de Molenweg, Lageweg, Varenweg en Hoge Varenweg zijn nog volledig intact en worden als waardevol gezien. Rondom de dorpskerk is een oude monumentale boomstructuur met statige beuken aanwezig. Particuliere kavels zijn aan de doorgaande wegen ruim opgezet en kenmerken zich door strakke gazons, erfafscheidingen met hagen en solitaire bomen en boomgroepen. Buiten de bebouwde kom geven open weilanden luchtigheid en verbinding met het landschap.

3.5 Voorzieningen

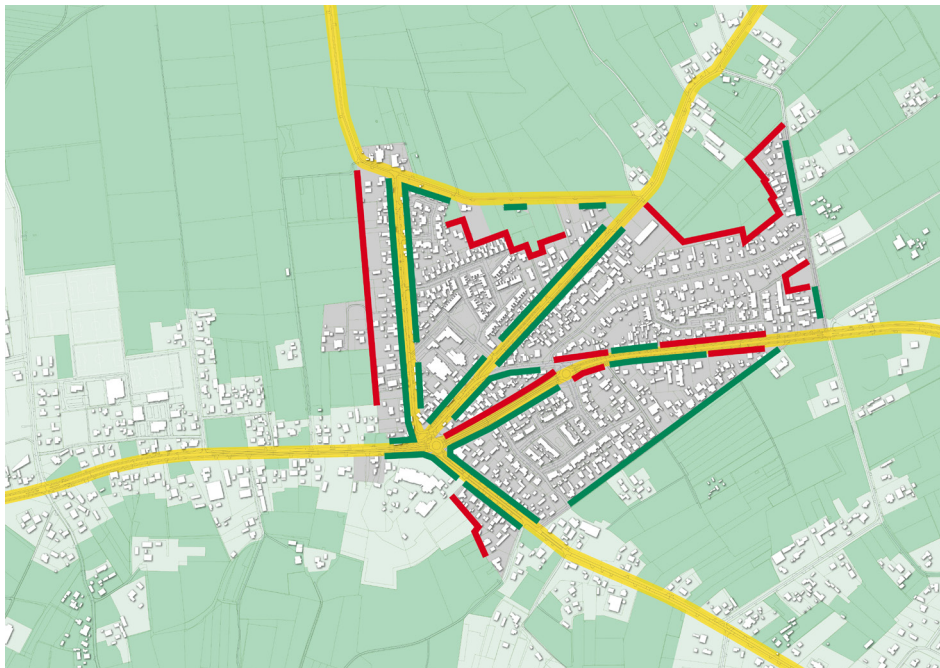
Hierden kent een kleinschalige concentratie aan dorps basisvoorzieningen. Het gebied rondom de dorpskerk kenmerkt zich door de aanwezigheid van bijvoorbeeld een basisschool, een supermarkt, een kringloopwinkel en een cafetaria. Deze concentratie aan kleinschalige voorzieningen, inclusief de aangrenzende Zwaluwhoeve, vormt de kern van het dorp. Tussen Harderwijk en Hierden bevindt zich een 'sportcluster' waarin de plaatselijke voetbalclub, de motorclub en het dorps huis van Hierden een plek hebben. Opmerkelijk is dat het dorps huis buiten de dorpskern ligt.

“Sommige dorpsranden zijn duidelijk en markeren een herkenbare overgang van het dorp naar het omliggende landschap.”

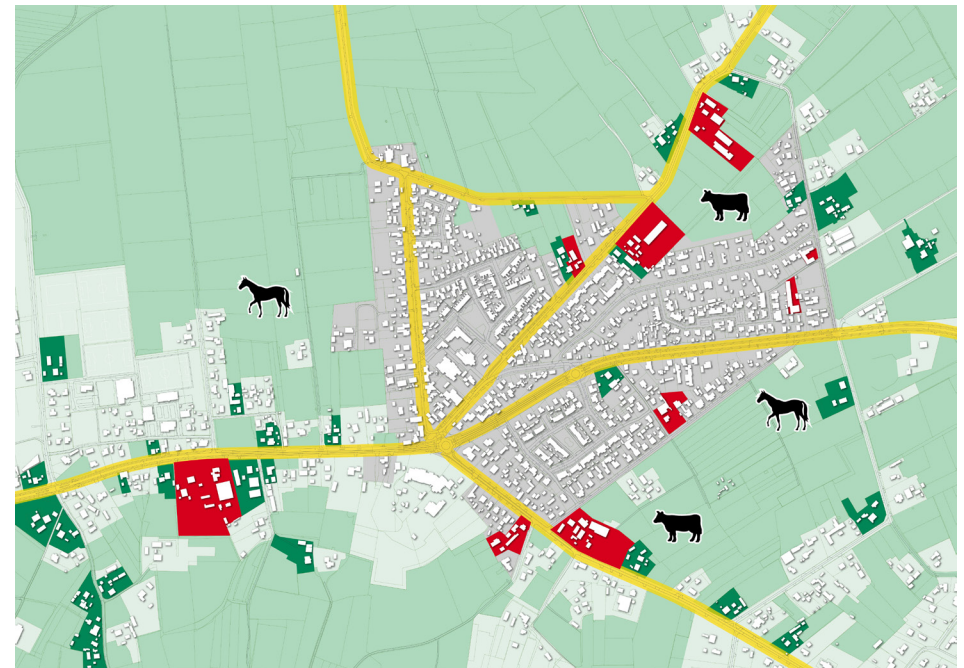
3.6 Dorpsranden

De bebouwde kom van Hierden wordt gevormd door randen. Sommige randen zijn duidelijk en markeren de overgang van het dorp naar het landschap. Een dorpsrand kan ook langs doorgaande infrastructuur gevormd worden (zoals de Zuiderzeestraatweg). Herkenbare randen worden gekenmerkt door woningen die met hun voorkant naar het landschap of infrastructuur gericht zijn. Op sommige plekken is de dorpsrand niet helder gedefinieerd omdat de woningen hier met hun achterkanten naar de rand staan. Onderstaand kaartbeeld toont de situatie van voorkanten (**groen**) en achterkanten (**rood**) langs dorpsranden en infrastructuur.

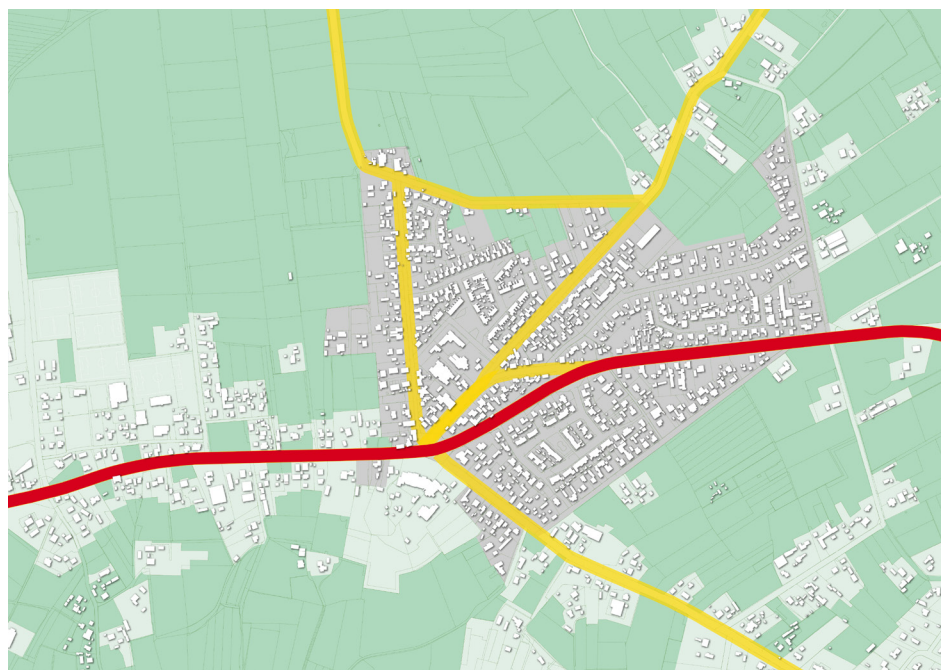
3.7 Agrarische functies en bedrijvigheid

Hierden is van oorsprong een agrarisch en ondernemend dorp. Vanwege de flinke groei van het dorp, is het agrarische karakter binnen het dorp enigszins verwaterd. Buiten de bebouwde kom van het dorp is het agrarisch karakter nog sterk aanwezig. De open weiltes met grazende koeien en paarden vormen een herkenbaar onderdeel van het agrarische karakter. Maar ook de historische boerenerven (concept) zijn onlosmakelijk verbonden met het agrarische karakter van Hierden, zie onderstaand kaartbeeld in (**groen**). De argrarische fucnties en andere bedrijvigheid worden op de onderstaande kaart in het (**rood**) getoond.

3.8 Zuiderzeestraatweg

Sinds 1830 is de Zuiderzeestraatweg voor Hierden een belangrijke verbindingroute. Toen de rijksweg A28 in 1967 geopend werd, was de Zuiderzeestraatweg niet langer de doorgaande weg tussen Amersfoort en Zwolle. Door de toenemende drukte op de rijksweg en de groei van de dorpen in de regio, blijkt deze route nog steeds aantrekkelijk voor het doorgaande verkeer. De Zuiderzeestraatweg **(rood)** voert dwars door Hierden en zorgt voor de nodige overlast en verkeersonveiligheid. De doorgaande route (50 km/h) wordt gekenmerkt door asfalt, het ontbreken van doorgaande boomstructuren en smalle fietspaden.

Het oorspronkelijke authentieke profiel van de Zuiderzeestraatweg (nabij de dorpskerk) is nog goed zichtbaar; een rustig en lommerijk karakter met klinkerbestrating (zie foto boven).

Het moderne en doorgaande profiel van de Zuiderzeestraatweg wordt gekenmerkt door de dominantie van de auto (asfalt) en kent een minimale ruimte voor het langzaam verkeer (foto onder).

3.9 Karakteristiek Hierden

De kerk heeft sinds 1851 een centrale plek in Hierden. Rondom deze belangrijke voorziening is geleidelijk aan de dorpskern van Hierden ontstaan. Van oudsher is Hierden langs oude linten en lanen in een lage intensiteit verder gaan groeien. Na de oorlog nam de behoefte aan woningen verder toe en hierdoor zijn er op steeds meer plekken tussen de oude linten seriematige vormen van woningbouw ontstaan. In hoofdlijnen zijn er daarom 3 belangrijke karakteristieken binnen Hierden te onderscheiden:

Dorpskern Hierden

De dorpskern van Hierden wordt gevormd door een concentratie van meerdere voorzieningen rondom de dorpskerk. De volwassen boomstructuren rondom de kerk benadrukken de contour van de dorpskern van Hierden. De kwaliteiten van de dorpskern bestaan uit bijvoorbeeld de samenkomst van mensen en de aanwezige voorzieningen. Het ontbreken van samenhang, door hekwerken en infrastructuur (Zuiderzeestraatweg), is een belangrijke zwakte van de dorpskern.

Historisch Hierden

De oude linten en lanen van Hierden vormen de basis van het historische deel van het dorp. Langs deze lineaire structuren is het dorp geleidelijk aan gegroeid en hier is het karakter van het dorp veelal het beste voelbaar. De open, groene en landelijke uitstraling is hier een sterke kwaliteit. Een zwakte plek van deze oude linten is het soms ontbreken van bomen.

Modern Hierden

De latere naoorlogse seriematige dorpsinvullingen vormen het moderne Hierden. De woningbouw aan de Wouterskampen, de Hoge Varen en de Jonkheer Sandberghlaan zijn hiervan bekende voorbeelden. Een kwaliteit van dit moderne Hierden is dat het volop ruimte biedt aan (jonge) gezinnen. De zwakte plekken van deze moderne buurten is het gebrek aan volwassen groen en door de relatief hoge woningdichtheid is het open, groene en landelijke karakter beperkt aanwezig.

Karakteristiek dorpskern Hierden - fragment Zuiderzeestraatweg bij de plaatselijke supermarkt

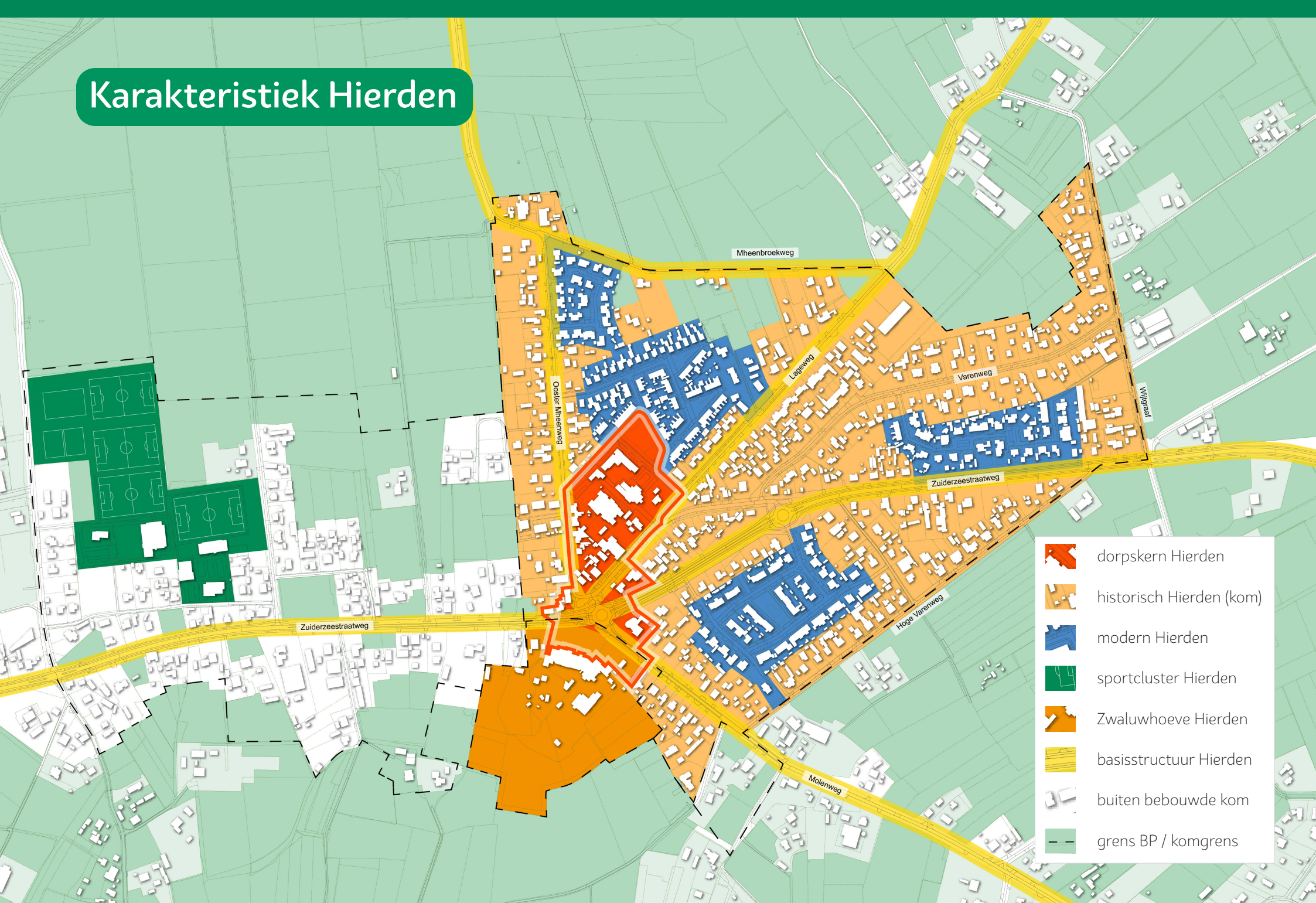

Karakteristiek historisch Hierden - fragment woningen aan de Ooster Mheenweg

Karakteristiek modern Hierden - fragment recente woningbouw in de 'Hoge Varen'

Karakteristiek Hierden

- dorpskern Hierden
- historisch Hierden (kom)
- modern Hierden
- sportcluster Hierden
- Zwaluwhoeve Hierden
- basisstructuur Hierden
- buiten bebouwde kom
- grens BP / komgrens

4. Welk dorp is Hierden straks?

4.1 Omgevingsvisie Harderwijk 2040

In de omgevingsvisie wordt Hierden beschouwd als een 'wijk'. Een bijzondere wijk vanwege het unieke dorpse karakter. Het dorpse gevoel waar mensen elkaar kennen en om elkaar geven, zou ook in de andere wijken van Harderwijk haast vanzelfsprekend moeten zijn. Dat betekent dat we de kernwaarden van Hierden koesteren en waar mogelijk versterken. In de omgevingsvisie wordt gesproken over een 'basisstructuur'. De basisstructuur bestaat uit vier structuren die over elkaar heen liggen. Deels zijn die herkenbaar en bestaand, deels ontbreken daarin schakels. Die ontbrekende schakels, gebaseerd op oude, natuurlijke én historische structuren vormen de opgave voor de komende jaren.

1. **Natuurlijk systeem als basis voor de noord/zuid verbinding van bos, stad en water en de oost/west verbinding tussen de open landschappen rondom Horst en de Hierdense enken; voorbereid op klimaatveranderingen.**
2. **Een gezonde en veilige leefomgeving die uitnodigt tot bewegen en ontmoeten en waar negatieve consequenties van het handelen van de mens op mens en natuur zoveel mogelijk worden beperkt.**
3. **Een sociaal netwerk waarin ontmoeting en verbinding tussen mensen en groepen van mensen wordt bevorderd.**
4. **Herkenbare historische structuurdragers.**

Met het realiseren van de basisstructuur leggen we een hoofdstructuur voor groen- en oppervlaktewatersystemen, welke als een vlechtwerk over de stad, dorp en buitengebied ligt. Deze structuur leent zich ook heel goed voor het creëren van een gezonde en veilige leefomgeving. Het groene en blauwe netwerk wordt parkachtig vormgegeven met speel- en sport- en ontmoetingsplekken. De basisstructuur dient ook als verbindende structuur met toegankelijke fiets- en wandelpaden. Deze basisstructuur is vastgelegd in- en om Hierden. Het betreft de Zuiderzeestraatweg, de Molenweg, Lageweg, Mheenbroekweg, Ooster Mheenweg en Kleine Mheenweg.

Onderstaand een fragment uit de omgevingsvisie met de basisstructuur van Hierden; de hoofdgroenstructuur (groene bolletjes), historische structuren (gele lijnen), het sportcluster (groen + witte bolletjes) en ontmoetingsgebied (rood).

Gebiedsgerichte benadering omgevingsvisie

... voor het natuurlijk systeem

Hierden bestaat al eeuwen en de kern lag altijd rond de splitsing Molenweg/Zuiderzeestraatweg. Al ver voor het ontstaan van het huidige tracé van de Zuiderzeestraatweg was de Molenweg de route naar Nunspeet. Het dorp ligt, net als de binnenstad van Harderwijk op een dekzandrug en heeft aan de noordzijde een laagveenvlakte en zeekeigebied. Voor de ontwatering (overtollig grondwater) en afwatering (overtollig regenwater) is dit gebied afhankelijk van een kleinschalig stelsel van greppels en sloten. Deze watergangen vallen periodiek droog waardoor het lijkt of ze geen functie (meer) hebben. Toch is het van belang dat de afvoerend capaciteit van dit watersysteem gewaarborgd blijft.

... voor het welbevinden van onze inwoners

Het dorp heeft wat kleinschalige voorzieningen. De kern van het dorp (rondom de kerk) ligt op ruime afstand van bedrijventerreinen en belangrijke infrastructuur. Wel is de Zuiderzeestraatweg een drukke verbinding met Nunspeet en Elburg en dient als sluiproute. Met het sportcluster Rumels en het dorpshuis heeft Hierden een sterk ontmoetingscentrum, echter ligt dit wel buiten het eigenlijke dorp.

Principes omgevingsvisie Hierden 2040

1. Samen sterke voorzieningen concentreren rondom de voorzieningen;
2. Versterking van de beeldende kwaliteit van openbare ruimte, cultureel erfgoed, cultuurhistorische waarden, eigenheid en identiteit, architectuur en stedenbouw en openbare ruimte;
3. Gemêleerde woonwijken met een eigen identiteit;
4. Versterken detailhandel en voorzieningen voor het dorp;
5. Schoolomgevingen worden autoluw
6. Maatschappelijke voorzieningen worden beter toegankelijk;
7. Vanuit de omgevingsvisie is het principe om kansen van toerisme te benutten met een accent op korter verblijf (hotel, B&B);
8. Inbreiding voor uitbreiding; geluidsluw, veilige inrichting van de leefomgeving en water en bodemsturend;
9. Het creëren van meer biodiversiteit in ons groen en onze natuur is van levensbelang en dus prioritair

Een fragment van de visiekaart uit de omgevingsvisie met de basisstructuur

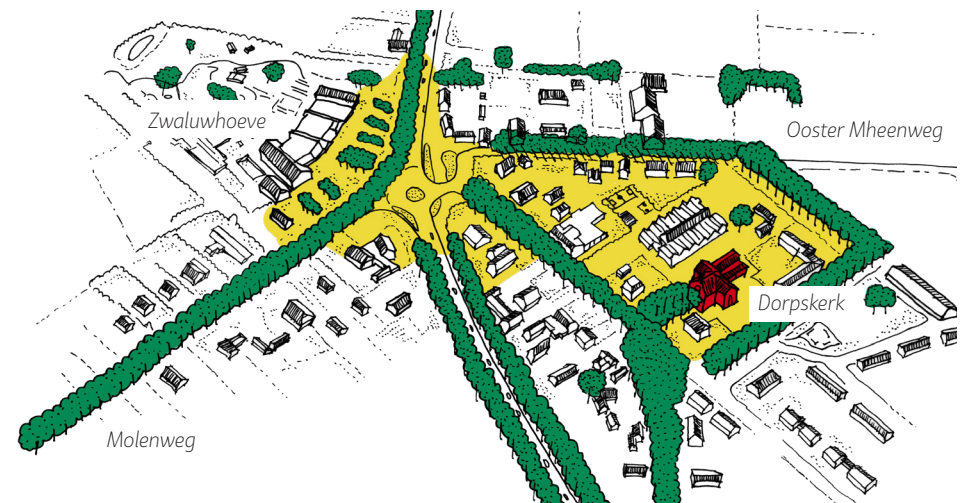
“Het dorpshart moet ruimte bieden aan ontmoeting en verbinding.”

4.2 Een toekomst voor Hierden

Uit gesprekken met Hierdenaren wordt duidelijk dat zij gelukkig worden van het unieke karakter van hun dorp en waar zij elkaar op straat kennen. Het behoud van haar dorps karakter is dus van groot belang. Daarnaast wordt (h)erkend dat er te weinig woningaanbod voor senioren én jonge mensen is. Hierden vergrijst bovendien. Het agrarische karakter van het dorp wordt ook gewaardeerd alhoewel het boeren meer hobbymatig is geworden als dat het dient als belangrijkste bron van inkomen. Het toetreden van nieuwe bewoners van buiten het dorp wordt door de oorspronkelijke Hierdenaren met lede ogen aangezien. De realiteit is dat de marktomstandigheden voor de verkoop voor de huiseigenaren dusdanig gunstig zijn dat dit niet eenvoudig te keren is. Ook Hierdenaren verkopen graag aan de hoogste bidder. Het integreren van nieuwe inwoners is daarmee belangrijk.

In de gebiedsuitwerking voor Hierden ziet de gemeente mede daarom de noodzaak in het versterken van verbinding en ontmoeting. Daarom is het versterken van het dorps hart rondom de kerk belangrijk. Deze wordt versterkt door het toevoegen van woningen voor senioren in combinatie met het creëren van een toegankelijke, multifunctionele ontmoetingsruimte. Het dorps hart versterkt daarmee de dorps identiteit en vergroot het dorps gevoel en eigenheid van Hierden. Met het toevoegen van woningen voor senioren ontstaat doorstroming waardoor gezinswoningen beschikbaar komen voor de doelgroep.

In deze gebiedsuitwerking is er aandacht voor verdichting en sanering van oude ongebruikte agrarische gebouwen. Deze worden getransformeerd naar clusters van woningen waarbij open ruimten in het dorp worden gekoesterd. De verrommeling wordt hierdoor beperkt. Nieuwe woningen worden gebouwd in clusters in stijl van een (boeren)erf op diverse plekken in en aan het dorp. Bouwen binnen de dorpsgrenzen heeft de voorkeur boven het uitbreiden van Hierden, mits het dorps karakter en de open structuur overeind blijft. Hierden krijgt duidelijke fiets- en wandelverbindingen met Harderwijk via de basisstructuur. De (snelle) fietsverbinding met Harderwijk en Nunspeet wordt gerealiseerd, eventueel los van de Zuiderzeestraatweg. De Zuiderzeestraatweg wordt op een beter passende manier ingericht, waardoor de verblijfskwaliteit verbetert. In de omgevingsvisie is het uitgangspunt dat de Zuiderzeestraatweg in de toekomst in de bebouwde kom van Hierden een 30 km/u profiel krijgt.

Identiteit

Hierden blijft zichzelf, maar staat open voor vernieuwing. Het welbevinden van de Hierdenaar staat centraal. In Hierden wordt met voorzieningen en woningbouw geïnvesteerd in de jeugd en is er ruimte voor verzorging van ouderen. In het dorp is er voldoende ruimte voor ontmoeting door het ontwikkelen van nieuwe verblijfsplekken. Het omkijken naar elkaar blijft heel gewoon. Het groene, ruime en agrarische karakter van Hierden blijft in stand en wordt versterkt. Nieuwe woningbouw wordt op kleine schaal binnen en (waar mogelijk) buiten het dorp geclusterd ingepast. Er blijft ruimte voor doorkijkjes en koeien of paarden in de wei. Hierden blijft een rustig dorp waar volop ruimte is voor de voetganger en de fietser en waar de auto minder dominant is.

Dorpskern

De dorpskern van Hierden blijft het kleinschalige en hart van het dorp. De voorzieningen blijven in stand en worden waar mogelijk versterkt. Er komt een betere samenhang tussen functies als kerk, school, voorzieningen en openbare ruimte. Hierdoor ontstaat meer verbinding tussen mensen en voorzieningen. De grote volwassen bomen blijven het groene cement tussen de gebouwen. In de dorpskern is er op kleine schaal ruimte voor het toevoegen van woningen en voorzieningen, vooral gericht op ouderen en ontmoeting.

Sportcluster

Het sportcluster 'Rumels' is een prachtige plek met sportvoorzieningen. Het voorterrein wordt gedomineerd door parkeren. In de gebiedsuitwerking krijgt dit gebied een betere samenhangende invulling met ruimte voor verbinding, ontmoeting en groen.

“De prioriteit ligt op het bouwen binnen de bestaande dorpskom.”

Landschap

Uitgangspunten voor het zichtbaar houden van:

1. Hoogteverschillen tussen (oud) weidelandschap en oude bouwlanden
2. Openheid van de weidegebieden met zichtlijnen naar het Veluwemeer (Mheenlanden), de Enken en de Hierdense Beek
3. Rechte kavelrichtingen tussen bouwlanden en de lagere natte gebieden
4. Kronkelende wegen ten zuiden van de Zuiderzeestraatweg en Molenweg
5. Historische lintbebouwing langs de oudere wegen
6. Behouden van historisch waardevolle agrarische bebouwing langs de oudere wegen: Molenweg, Zuiderzeestraatweg, Oostermheenweg, Mheenbroekweg, Varenweg, Lageweg en de Wijtgraaf
7. Versterken van de boomstructuren met bloemrijke bermen langs de lanen
8. Haagbeplanting als erfafscheiding uitbreiden en versterken.

Woningbouw

In Hierden wordt tot 2030 plek gezocht voor circa 140 woningen. Dit aantal komt voort uit het onderzoek naar de woningebehoefte. In principe worden deze woningen gebouwd op plekken waar transformatie van oude, ongebruikte, (agrarische) bedrijfsgebouwen aan de orde is of op plekken waar nog ruimte is voor inbreiding op perceelsniveau binnen de dorpskom. Daarnaast wijst deze gebiedsuitwerking een aantal clusters (buiten de dorpskom) aan waar mogelijk zo'n 8 tot 20 woningen gebouwd kunnen worden. Deze clusters krijgen het karakter van een gezamenlijk (boeren)erf. Dit is niet alleen positief voor de sociale cohesie, maar deze vorm en kleinschaligheid draagt ook bij aan het ruime en landelijke karakter van Hierden. Belangrijk is dat de prioriteit op het bouwen binnen de bestaande dorpskom ligt waardoor het omliggende landschap zoveel mogelijk bespaart kan blijven. In principe wordt er een percentage van 50% sociale woningbouw aangehouden. Dit is vanwege de grote procentuele achterstand van sociale woningbouw binnen de dorpskom van Hierden. Dit volgt ook de principes uit de omgevingsvisie: Het woningbouwprogramma bij inbreidingsplannen wordt bepaald in relatie tot de bestaande woningvoorraad in de wijk en gemêleerde woonwijken met een aandeel van 30% sociale huurwoningen zijn vereist. Het bouwen van vrijstaande (dure) woningen heeft niet de voorkeur.

Bouwstenen

de hoofdlijnen

basiskenmerken

- dorpskom Hierden
- basisstructuur (omgevingsvisie)
- bestaande boomstructuren
- slotenpatroon
- kavelpatroon
- stratenpatroon
- sportcluster
- zwaluwhoeve
- open weides
- historische boerenerven (concept)
- overige (boeren)erven
- grens bestemmingsplan Hierden Dorp

bouwstenen

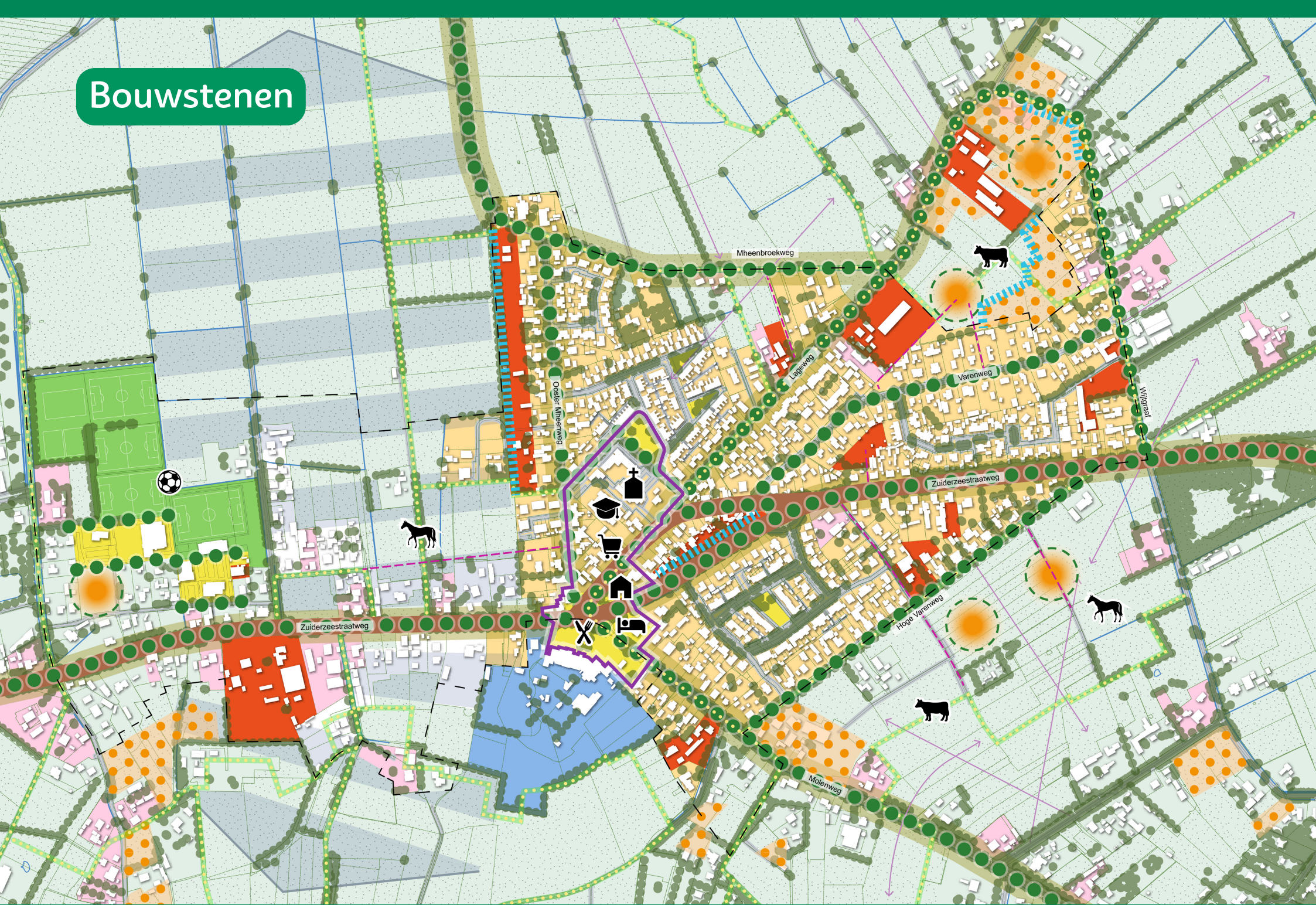
- uitwerkingsgebied dorpskern
- gebruik en functies (diverse symbolen)
- ruimte voor ontmoeting en groen
- wonen - kansrijke transformatie
- wonen - zoekgebied nieuwe woonclusters
- wonen - zoekgebieden Verdiepingsslag
- wonen - bouwen op perceelsniveau
- interne verbindingen maken
- voorkanten maken
- aanpak Zuiderzeestraatweg
- lanen versterken
- klompenpaden
- landschappelijke verbindingen en zichtlijnen
- verbindingzone Veluwe - Randmeren

toelichting

- focusgebied voor woningbouw, voorzieningen en ontmoeting
- aanduiding van karakteristieke en te behouden functies
- plekken waar mensen samen (kunnen) komen
- (argrarische) bedrijfsmatige activiteiten naar wonen omzetten
- zoeklocatie voor woonclusters met landschappelijke inpassing
- woonlocaties Verdiepingsslag Buitengebied (rood-voor-rood)
- zoekgebied verdichten op perceelsniveau (binnen de dorpskom)
- (nieuwe) doorsteekjes tussen verschillende delen van Hierden
- voorkanten geven een gezicht aan Hierden
- de Zuiderzeestraatweg inrichten met klinkers en 30 km/h
- lanen versterken met bomen, hagen en bloemrijke bermen
- indicatieve voorstel voor het maken van ommetjes
- behouden en versterken van doorkijkjes
- versterken flora & fauna, geen ruimte voor meer bebouwing

*Deze legenda behoort bij de kaart die op de volgende pagina getoond wordt.
Een uitgebreide toelichting (de beschrijving van de bouwstenen) wordt op de pagina's na de kaart toegelicht.*

Bouwstenen

Ruimte voor ontmoeting

De openbare ruimte vormt de basis voor ontmoeting en activatie. Het draagt bij aan het vergroten van de sociale cohesie waardoor de samenleving meer samenredzaam wordt. Door verblijfsgebieden in Hierden verder te versterken, wordt ontmoeting gefaciliteerd en gestimuleerd. Als mensen elkaar ontmoeten, gaan mensen elkaar kennen. Dat verkleint onbegrip en maakt het gemakkelijker om af en toe een beroep op elkaar te doen en samen initiatieven te ondernemen. In Hierden zijn de (potentiële) ontmoetingsplekken in- en rondom de dorpskern te vinden, maar bijvoorbeeld ook het Varenplein in de Hoge Varen.

De jaarlijkse intocht met Koningsdag is een belangrijk onderdeel van de sociale cohesie

Gebruik en functies

Vanwege de flinke groei van het dorp, is het agrarische karakter binnen het dorp enigszins verwaterd. Buiten de bebouwde kom van het dorp is het agrarisch karakter nog sterk aanwezig. De open weiltes met grazende koeien en paarden vormen een herkenbaar onderdeel van de agrarische kenmerken en zijn daarom behoudenswaardig. Verder kent Hierden een kleinschalige dorpskern waarin bestaande functies behouden blijven en aangevuld worden met functies zoals een nieuw dorps huis, een hotelfunctie en een horeca-gelegenheid. Het sportcluster ten westen van Hierden zal op de huidige plek behouden blijven.

Het agrarische karakter in- en rond Hierden is behoudenswaardig

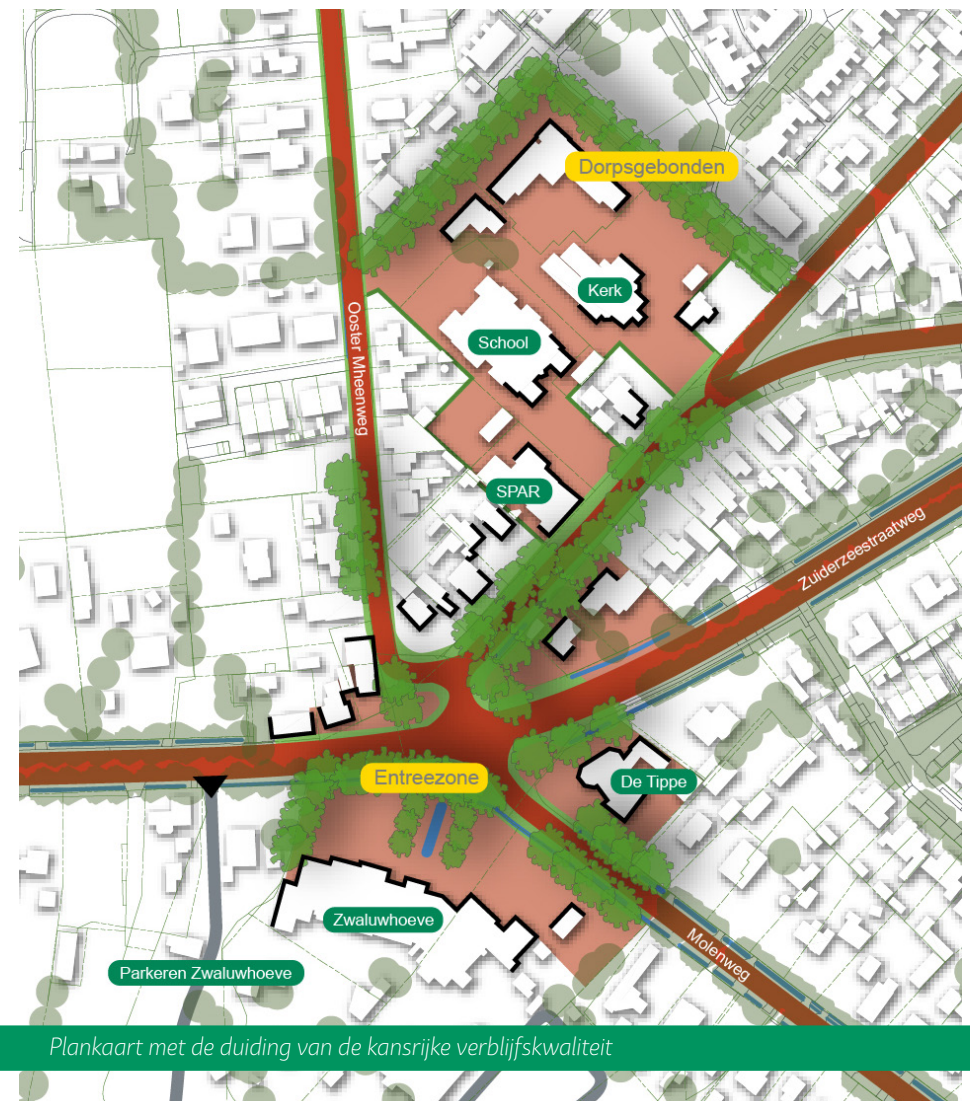

Uitwerkingsgebied dorpskern

De dorpskern van Hierden bestaat uit een dorpsgebonden deel (rondom de kerk) en een gedeelte bij de Zwaluwhoeve wat als entreezone van het dorp ingericht kan worden. De dorpskern biedt kansen om functies en voorzieningen toe te voegen of te veranderen, vooral gericht op ouderen en ontmoeting. Mogelijk kunnen de supermarkt en het buurthuis een nieuwe plek vinden. Er is specifiek aandacht voor de inrichting van de buitenruimte, waarbij de auto te gast is. Om een dorpskern met samenhang te realiseren, is een specifieke uitwerking nodig. Samen met de omgeving zal een specifiek plan voor de dorpskern verder uitgewerkt worden.

Voorbeeld: herinrichting dorpshart Elspeet met een vriendelijke verblijfskwaliteit

Plankaart met de duiding van de kansrijke verblijfskwaliteit

Wonen - kansrijke transformatie

In- en rondom Hierden zijn meerdere plekken om nieuwe woningen te bouwen. Dit kunnen plekken zijn waar nog ruimte is, maar dit kunnen ook plekken zijn waar kansen zijn om bijvoorbeeld agrarische functies of andere bedrijfsgebouwen op termijn naar een nieuwe woonactiviteit om te zetten. De regel is dat maximaal 20%* van het bouwperceel** bebouwd kan worden. Dit maximale bebouwingspercentage volgt het gemiddelde van Hierden en hiermee wordt de ruime opzet van het dorp geborgd. Op pagina 31 volgt een nadere toelichting hierop.

* 20% bebouwd = inclusief bijgebouwen en vergunningvrije bouwwerken)

Oude agrarische bebouwing als kansrijke locatie voor transformatie naar wonen

Wonen - nieuwe woonclusters

Om nieuwe woningen te kunnen bouwen, worden er in deze uitwerking naast kansen binnen het bestaande dorp ook mogelijkheden buiten de dorpskom voorzien. Deze nieuwe toevoegingen worden gezien als kleinschalige en gezamenlijke wooncollectieven. Er kan bijvoorbeeld een wooncluster gericht worden op ouderen of op starters met een typologie van schuurachtige volumes. Onderstaande schets (van 'de Unie Architecten') geeft een beeld van een mogelijke uitwerking van een geclusterde toevoeging van woningbouw, in de vorm van een buurtschap met een combinatie van diverse typologieën en met een landschappelijke inpassing.

Een voorbeeld van een gezamenlijk wooncluster (schets door de 'UNIE architecten')

Wonen - zoekgebieden Verdiepingsslag

Op 3 november 2022 heeft de gemeenteraad de 'Verdiepingsslag Buitengebied Harderwijk en Hierden' als een toetsingskader voor nieuwe initiatieven vastgesteld. Deze uitwerking maakt inzichtelijk waar er in het buitengebied rondom het dorp Hierden (vanuit rood-voor-rood) ruimte is voor aanvullende woningbouw. De locaties zijn open plekken in de huidige randen van dorp en landschap. Hier kan nieuwe kleinschalige bebouwing toegevoegd worden, zonder dat de waardevolle open landschappen aangetast worden. Nieuwe bebouwing kan gerealiseerd worden op basis van landschappelijke inpassing en landschapsversterking.

Luchtfoto van Hierden (hoek Wijtgraaf / Lageweg) met ruimte voor kleinschalig wonen

Wonen - bouwen op perceelsniveau

Voor de grotere percelen in Hierden worden kansen gezien om op het kleinste niveau woningen toe te voegen. Dit kan bijvoorbeeld door het vervangen van een relatief kleine woning voor een tweekapper, of het toevoegen van meerdere woningen op een groot bouwperceel. Het uitgangspunt hierin is dat er geen extra inritten en erfafscheidingen gemaakt worden (collectief wonen) en dat maximaal 20%* van het bouwperceel bebouwd kan worden. Dit maximale bebouwingspercentage volgt het gemiddelde van Hierden en hiermee wordt de ruime opzet van het dorp geborgd. Op pagina 31 volgt een nadere toelichting hierop.

**(20% bebouwd = inclusief bijgebouwen en vergunningvrije bouwwerken)*

Recent voorbeeld van nieuwbouw op een bouwperceel aan de Wijtgraaf

Voorkanten maken

De bebouwde kom van Hierden wordt gevormd door randen. Sommige randen zijn duidelijk en markeren de overgang van het dorp naar het landschap. Een dorpsrand kan ook langs doorgaande infrastructuur gevormd worden (zoals de Zuiderzeestraatweg). Herkenbare randen worden gekenmerkt door woningen die met hun voorkant naar het landschap of infrastructuur gericht zijn. Op sommige plekken is de dorpsrand niet helder gedefinieerd omdat de woningen hier met hun achterkanten naar de rand staan. Deze uitwerking zet in op het aanmoedigen van het maken van voorkanten die helpen het dorp een gezicht te geven.

De woningen aan de Hoge Varenweg vormen een collectief gezicht naar het landschap

Aanpak Zuiderzeestraatweg

De Zuiderzeestraatweg is voor Hierden al bijna 200 jaar de belangrijkste verkeersader. Deze uitwerking stelt dat de harde brede asfaltbaan van de Zuiderzeestraatweg een afwaardering moet krijgen. Dit betekent concreet dat de snelheid omlaag gaat naar 30 km/h, dat het asfalt plaats maakt voor klinkers, de auto in de dorpskern te gast is, er ruimte is voor ontmoeting en dat het langzaam verkeer (voet en fiets) meer ruimte krijgt. Daarnaast is er aandacht voor het versterken en herstellen van de bomenlaan met bloemrijke berm. De nieuwe Zuiderzeestraatweg kan op deze manier bijdragen aan het versterken van het authentieke karakter van Hierden.

De situatie in Elspeet als voorbeeld voor de aanpak van de Zuiderzeestraatweg

Lanen versterken

De huidige bomenlanen vormen de groene aders van Hierden. Deze uitwerking zet in op het versterken en herstellen van de bomenstructuur langs de lanen. Het toevoegen van bomen versterkt het groene karakter van Hierden, versterkt de biodiversiteit en beperkt hittestress tijdens warme periodes. Belangrijk is om een monocultuur aan bomen te voorkomen om die biodiversiteit te kunnen versterken. Om de biodiversiteit langs de groene aders verder uit te breiden, wordt ingezet op bloemrijke bermen. Door eventuele verbreding van deze bermen of zelfs het gebruiken van hele kavels wordt het biodiverse netwerk veel sterker.

Een voorbeeld van brede bermen met bomenrijen en een bloemrijk grasmengsel

Klompennaden

Het bestaande netwerk van wandel- en fietsroutes in- en rond Hierden wordt uitgebreid met een systeem van klompen- en kerkenpaden. Er kunnen hierdoor meer kleine ommetjes gemaakt worden en buurten worden onderling beter met elkaar verbonden. De nadruk ligt op een vrijliggend padensysteem zodat het wandelen op de rijweg op meerdere plekken vermeden kan worden. Dit komt de veiligheid van de wandelaars ten goede, maar ook de beleving van het landschap. Het nieuwe netwerk is voor een groot deel gebaseerd op herstel van de verdwenen paden. Hiermee wordt de toegankelijkheid van het gebied vergroot.

Klompennaden vormen een informeel wandelnetwerk dwars door het landschap

Interne verbindingen

Om verschillende delen en buurten van Hierden voor het langzame verkeer (voet en fiets) beter met elkaar te verbinden, wordt er op meerder plekken ingezet op het maken en versterken van interne verbindingen. Een belangrijke hierin is bijvoorbeeld het verbinden van de dorpskern met het sportcluster. Hiermee kunnen Hierdenaren zich sneller en veiliger van- en naar het sportcluster bewegen. Een ander doel van het maken van de interne verbindingen is het versterken van het leggen van de relatie tussen dorp en landschap door aansluiting te zoeken op de klompen- en kerkenpaden.

Een voorbeeld van een oude verbinding tussen dorp en landschap (Kleine Varenweg)

Landschappelijke verbindingen en zichtlijnen

Hierden en het omliggende landschap zijn sterk met elkaar verbonden. Niet alle dorpsranden moeten daarom worden dichtgebouwd. Open randen geven het dorp met doorkijkjes lucht en ruimte. Vanuit de woningen langs de randen is er op veel plekken zicht op de omliggende open landschappen. Groenstructuren, zichtlijnen en een uitgebreid recreatief netwerk maken dat Hierden beter verankerd wordt met zijn omgeving. De grootste landschappelijke verbinding ligt tussen de Veluwe en het Randmeer. Hierin wordt de flora en fauna versterkt en ontstaat een groene buffer tussen Harderwijk en Hierden. In deze zone is geen ruimte voor nieuwbouw.

Landschappelijke verbindingen en zichtlijnen versterken de relatie tussen dorp en landschap

Spelregels nieuwbouw woningen

kleine schaal

perceelsniveau / transformatie
tot ca. 5 woningen

1. betaalbaar segment voor jongeren en ouderen
2. clustering van kleinere wooneenheden
3. bebouwingsdichtheid: 20%* van het bouwperceel
4. verkaveling afstemmen op de directe context
5. typologie: kleinere woonvormen
6. verschijningsvorm als een schuurwoning
7. traditioneel materiaalgebruik: hout / steen
8. maximale goot- / nokhoogte: 3,5 m. / 9 m.
9. vergroenen met bomen, bloemen en hagen
10. een centrale inrit op het bouwperceel
11. gezamenlijke erfafscheiding met een haag
12. elk initiatief vereist specifiek maatwerk

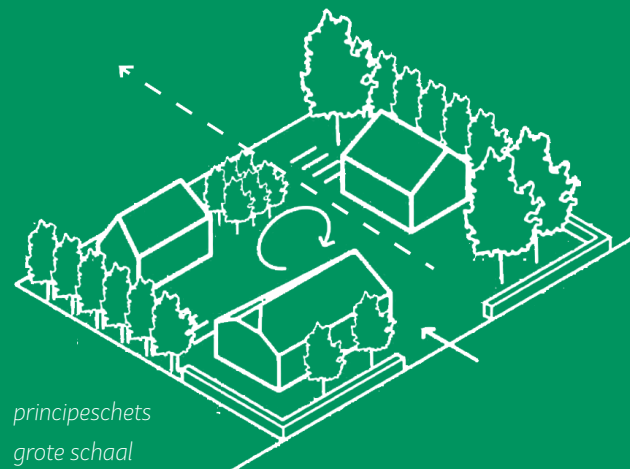

principeschets
kleine schaal

grote schaal

transformatie / woonclusters
tot ca. 20 woningen

1. betaalbaar segment voor jongeren en ouderen
2. clustering van kleinere wooneenheden
3. bebouwingsdichtheid: 20%* van het bouwperceel
4. verkaveling zoals een informeel gezamenlijk erf
5. typologie: meerdere woningen onder 1 kap
6. verschijningsvorm als een (grote) schuurwoning
7. traditioneel materiaalgebruik: hout / steen
8. maximale goot- / nokhoogte: 3,5 m. / 9 m.
9. besloten biodiverse landschappelijke inrichting
10. zichtlijnen naar het landschap
11. een centrale inrit op het erf
12. gezamenlijk erf met bijvoorbeeld moestuinen
13. parkeren centraal op het erf

principeschets
grote schaal

dorpskern

perceelsniveau / transformatie / verdichting
woningen in combinatie met voorzieningen

1. betaalbaar segment voor jongeren en ouderen
2. clustering van kleinere wooneenheden
3. bebouwingsdichtheid: 30%* van de dorpskern
4. verkaveling in samenhang met elkaar
5. ruimte voor kleine gestapelde woonvormen
6. een mix van wonen en voorzieningen
7. architectuur met een stoer landelijk karakter
8. traditioneel materiaalgebruik: hout / steen
9. maximale bouwhoogte: 3 bouwlagen (t/m 11 m.)
10. een duidelijk 'front' aan de rotonde / entreezone
11. een collectieve buitenruimte zonder hekken
12. slim en centraal parkeren met dubbelgebruik

principeschets
dorpskern

* inclusief bijgebouwen en vergunningvrije bouwwerken

5. Hoe nu verder?

De uitvoering

Na vaststelling van deze gebiedsgerichte uitwerking Hierden vanuit de omgevingsvisie is er nog niets veranderd maar ontstaat duidelijkheid over waar de gemeente naar toe wil met de ontwikkeling van Hierden.

Deze gebiedsgerichte uitwerking Hierden vormt een toetsingskader waaraan nieuwe initiatieven getoetst kunnen worden. Op die manier blijkt welke initiatieven mogelijk passend zijn. De gebiedsuitwerking biedt ruimte om binnen de dorpskom extra woningen te bouwen. Mogelijk is er ruimte om uit te breiden, maar hier ligt de prioriteit op het bouwen in het bestaande dorp om zo het omliggende landschap te sparen.

Initiatieven van derden zullen op de normale wijze worden getoetst aan dit kader én aan het tijdelijke omgevingsplan (vanaf 1 januari 2024).

De gemeente zal de regierol oppakken bij de ontwikkeling van het dorpshart. Zij zal dit doen samen met belanghebbenden en bewoners van het gebied.

Met de Zwaluwhoeve zullen door de gemeente gesprekken worden aangegaan over de ruimtelijke inpassing van het bedrijf in Hierden.

Luchtfoto van Hierden, kijkend richting Harderwijk (foto door Henk Merjenburgh)

gemeente harderwijk

Hierden

*Ruimte voor
kwalitatieve versterking*